

MEDAL WORKS ARE FROM HISTORY OF STUDENTS OF HISTORICO-PHILOLOGICAL FACULTY OF EMPEROR'S NOVOROSSIYSK UNIVERSITY (1865–1920)

The article is sanctified to the analysis of student works the recipient of an award the gilded and silver youths, written in the walls of emperor's Novorossiysk University. Tradition to reward the best student works medals was entered as early as XVIII of century in the Moscow University. Afterwards, in the charters of the accrued higher educational establishments of the Russian empire there were paragraphs that regulated procedure of receipt rewards student's. From the moment of opening of emperor's Novorossiysk, university students had the opportunity annually to take part in the competition of the advanced studies and get medals.

All for years, existence of university the student's historico-philological faculty got 52 rewards, from them the 31 gilded youth and 21 – silver. On our counts at determination of subjects of future student research advantage got to the problems from world and Russian history (approximately 65% from offer themes). Only 1/3 touches medal works philosophical or philological aspects.

This tendency can be explained by that the pleiad of talented scientists worked on the departments of Russian and world history of such as G. Peretyatkovich, I. Linnichenko, E. Trifelev, V. Istrin, F. Uspensky, that was able to interest students and render to them a necessary help at writing of works. During 90th XIX of century the students of the Novorossiysk university the row of labours is written with philosophical subjects, looks of Locc, Leybnic, Kant, Vundt, awarded with the greatest rewards, sanctified to the analysis. Such activity from the side of students is related to arrival on the department of history of philosophy professor's M. Lange that came forward as a scientific leader of students-medalists.

Analysis of the medal works, written with the students of historico-philological faculty the Novorossiysk's university gives an opportunity to assert that without regard to the far of the labours marked rewards none of bottom did not become prominent in home historiography (an absent index of references is to these secret services) unlike researches students of University of saint Volodymyr. In fact and until now unsurpassed scientific works of M. Dashkevich, P. Golubovsky, V. Danilevich, O. Hrushevsky the devoted histories of separate principalities of Kyiv Rus are written under the direction of V. Antonovich. Economic school of M. Dovnar-Zapolsky was also formed in the walls of the Kyiv University, under the direction of that medal works created in future well-known historians of E. Stashevsky, B. Kurz, P. Smirnov, G. Belozerkovsky, V. Bazilevich, A. Gnevushev, V. Favorsky. Unfortunately, the students-medalists of historico-philological faculty of the Novorossiysk University mostly did not prove in future on the scientific walk of life unlike the Kyiv colleagues.

Key words: emperor's Novorossiysk University, medal works, competition, student, reviewer.

До редакції надійшла 14.02.2014.

УДК 00.9.433 О.Теліги

© Жанна Кулик
(Київ)

ВІДОБРАЖЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ОЛЕНИ ТЕЛІГИ ТА СТАВЛЕННЯ ДО СРСР У ЇЇ ТВОРЧОСТІ

У даній статті через призму робіт Олени Теліги розкривається її громадянська позиція. Аналізуються публіцистичні статті «Партачі життя», «Вступне слово на Академії в честь Івана Мазепи», «Братерство в народі», «Прапори духу», «Розспаяються мури», «Нарозстіж вікна!», «Сила через радість». Публіцистка виступає непримиренним ворогом великодержавного засилля. Націоналізм для О. Теліги є синонімом високої культури.

Поетеса захоплюється постаттю І. Мазепи, який прагнув вести «свій нарід з безнадійної руїни до... незалежності». Вона закликає українців бути активними, брати участь у відродженні незалежної Української держави. У своїй статті О. Теліга наголошує на важливості патріотизму і ставить у приклад козаччину.

О. Теліга – справжня патріотка України. Вона все своє життя боролась за її світле майбутнє, за волю й свободу Української нації.

Ключові слова: Олена Теліга, громадянська позиція, СРСР, патріотизм, націоналізм.

Перед тим, як розпочати безпосередній розгляд громадянської позиції поетеси в її творчості варто зазначити про те, що ж таке «громадянська позиція» та як саме розпочинався шлях Олени Теліги як поетеси.

Відповідного еквівалента терміну «громадянська позиція» політологічні, філософські та соціологічні словники нам не надають, тому ми використали поняття «позиція» та «громадянськість», оскільки саме вони найповніше передають його зміст. Отже, позиція – стійка система відношення людини до дійсності, котра проявляється у відповідній поведінці та вчинках [6, с. 246]. Громадянськість – готовність громадянина до активної участі у справах суспільства і держави на основі глибокого усвідомлення своїх прав і обов'язків; синонім патріотизму [5, с. 157].

Свій творчий шлях Олена Теліга розпочинає з 1928 р. Саме один лист, написаний від її імені редактору «Літературно-наукового Вісника» Д. Донцову змінив докорінно її долю. З тих пір починає вона публікувати свої твори на сторінках «ЛНВ» (згодом «Вісника», котрий був хронологічно й ідейно продовженням «ЛНВ» і виходив у Львові з 1933 по 1939 рр.) [2, с. 5]. «ЛНВ» був заснований ще в 1898 р., Д. Донцов був його головним редактором з 1922 по 1932 рр. «ЛНВ» пропагував ідеї самобутності української державності [10, с. 3]. Він значно вплинув на формування громадянської позиції в творчості О. Теліги. Дружба з Д. Донцовим – авторитетним ідеологом українського націоналізму, відкрила перед О. Телігою принадливу перспективу самоутвердження завдяки формуванню твердої вдачі, сильного, діяльного характеру і високої моральної дисципліни [4, с. 655].

О. Теліга, непримиренний ворог великодержавності, плекала не братерство народів, що було лицемірним виплодом комуністичної ідеології, а «братерство в народі» як «нерозривний зв'язок крові» [7, с. 460]. Громадянська позиція свідомої українки чітко прослідковується в статті «Братерство в народі», а поетеса не шкодує слів на адресу СРСР: «Це ж мусів бути рай, шляхетне співжиття народів... Відвічний ворог обертася в приятеля... І тоді брати з Москви... приходили і оббирали братів-українців до нитки». «Компартія стала собирателем руских земель – твердо вирішив і сказав всій Україні бувший комуніст Микола Хвильовий устами свого героя Карамазова. І від цього рішення він прийшов до другого: його Батьківщину може

врятувати лише український націоналізм, лише братерство крові... Жодного інтернаціоналізму нема й не буде. Отже, можна лише служити якійсь нації, або чужій московській, або своїй – Україні» [8, с. 2]. В статті «Партачі життя» письменниця пише про новий тип українця, котрий не просиджує в марноті сірі дні, не партачить, взявши фальшиву ноту, в оркестрі державницьких ідей, а присвячує себе великій меті [7, с. 460]. У даній статті О. Теліга концентрує свою увагу на проблемі громадської відваги широкого народного українського масиву. Справу поставлено руба: героїчна жертва може там повністю окупитися для нації, де є суспільство, складене з індивідів, що мають елементарну людську гідність [1, с. 394].

Націоналізм для О. Теліги – не сума догм, не скрижаль з низкою істин, які можна вивчати. Націоналізмом – всеохоплюючий світогляд і нове світовідчуження. Націоналізм для письменниці є синонімом вищої культури. Поетеса пише: «Треба собі виразно усвідомити, що українське націоналістичне мистецтво ніколи не було й не сміє бути лише агіткою, хоча б і зверненою тепер проти нашого найбільшого ворога – Москви» («Прапори духа»). Взагалі, наголошує вона, перед українським мистецтвом, в міру нашої політичної емансипації від Москви, виростає небезпека несвідомо культивувати той багаж мистецьких форм і ідей, якими вона нас наділила. О. Теліга відзначає, що завданням націоналістичного мистецтва є творити глибокі образи активної людини («Партачі життя») [1, с. 396–397].

Весь свій протест авторка звертала – на фронті внутрішнім – проти тих, кого називала «партачами життя», що не розуміли посланих нації пророків. Ганьбила не лише ту масу: найбільше оточення, інтелігентів, які не розуміли цілої величі Т. Шевченка, Лесі Українки, не змогли позбутися своєї лакейської психології. Майстерно змальовує тип цього лакея, цілої їх кліки: які всяке лихо завжди радять «тактовно оминати». Типовим є заховання партачів життя в переломні хвилини [3, с. 22].

Роль особистості в формуванні стилю для неї – визначальна. Поетеса вбачала в гетьманові І. Мазепі особу, заслугою якого був розвиток стилю українського бароко («Вступне слово на академії в честь Івана Мазепи») [1, с. 397]. О. Теліга пише наступне: «Лише Мазепа своїм політичним хистом міг змірятися і так довго перемагати хитрість московського царя, який за всяку ціну вирішив остаточно підірвати коріння українського народу. І... Мазепа приступив до

залізною послідовною реалізацією найвищої мети свого життя: обрубати нахабні московські пальці...» [9, с. 133]. Далі продовжує: «Як символ змагань, Мазепа – це той незламний дух, що... вів свій нарід з безнадійної руїни до... незалежності» [9, с. 137].

У статті «Розсипаються мури», яка була написана, ймовірно, в часи Другої світової війни, авторка наводить наступні слова, підкреслюючи, що українські громадяни щасливі з того факту, що невинна тоталітарна держава під назвою Радянський Союз нарешті йде до свого краху (звісно, авторка не пише те, що українці радіють успіхам Вермахту – вона підкреслює, що вони радіють саме факту знищення тоталітаризму, форпостом якого є СРСР): «З яким же глибоким хвилюванням ми всі, українці, дивимося тепер на велику дію, що розгортається перед нашими очима, коли розсипається світ – світ ворожий і нам. Хоча й не від наших рук, але все ж валиться нарешті та невинна для нас будова, яка довгі роки непроломним муром ділила українців СРСР від усіх інших братів з Заходу, від цілісного світу і від справжнього розуміння подій у світі» [7, с. 150]. Тобто, в цитованому вище тексті неважко розгледіти різко негативне ставлення до Радянського Союзу.

Поетеса закликає українців бути активними, брати участь у відродженні незалежної Української держави: «Ми, українці, не сміємо лишатися лише пасивними глядачами, які спокійно, коли схочуть, розходяться по своїх домах, лише час від часу приглядаючись до бурхливих змагань, в яких беруть участь інші. Ні, ми мусимо бути активними учасниками в не менш великих змаганнях, змаганнях до відродження і віднайдення всього того, що довгі десятиліття гнітив в народі той злочинний світ, який нарешті валиться» [7, с. 150].

О Теліга зазначає про знищення національної свідомості українців зі Сходу більшовиками: «Ми всі мусимо великими, спільними зусиллями нищити ту їдку отруту, що хотіла випасти в душах українців зі східних земель кожне найдрібніше почуття, з якого складається велика національна свідомість, національна гідність...» [9, с. 162]. (В останніх рядках знову яскраво прослідковується національно-свідома громадянська позиція О. Теліги).

Поетеса зазначає про «зусилля» більшовиків по знищенню національної гідності серед українців: «Допомога до віднайдення цих почуттів – таке завдання, що мусить бути тепер найважливішим для всіх українців західних

земель, які могли в ліпших умовах формувати свій національний світогляд, і тих українців зі Сходу, що мали змогу пізнати інший, справжній український світ, який москалі-більшовики так немилосердно старалися знищити, щоб на його руїні творити свій, нам ворожий...» [7, с. 150].

Поетеса наголошує, що потрібно віднайти ці національні почуття: «Змагання до віднайдення всіх цих національних почуттів – це є справді змагання за справжнє життя нації, себто за справу для нас найважливішу. Це змагання зустрічатиме на своєму шляху багато труднощів... Але все ж ці почуття є такі природні, такі нічим не заступні, що навіть диявольська большевицька пропаганда не могла вирвати їх цілком...» [9, с. 162].

У статті «Нарозстіж вікна» поетеса зазначає те, що більшовики всілякими засобами руйнували паростки українськості, зокрема це сильно торкнулося мистецтва: «Большевицька Москва руйнувала в Україні все, що виростало вгору, що рвалося за обрії. Вона розуміла, що великий стиль життя і великий стиль мистецтва творив би теж і велику культуру нації та поривав би до всього, що творило б її велич. Вона бачила, що українська душа не може витримати без широкого простору і глибокого віддиху» [7, с. 154]. Далі додає: «Москва розуміла, що сотні тисяч українців, зокрема молодь, – стужені, часом навіть собі того не усвідомлюючи, за романтикою життя, за романтикою своєї нації. І ледве зродиться така романтика, вона їх пірве і відірве від Москви – назавжди!» [7, с. 155]. Авторка зазначає, що Москві вигідно вирощувати сірість в українських землях, яка буде виростати на творах низькопробних, угодницьких письменників, на творах тих, у котрих не буде жодного натяку на патріотизм: «А тому, – хай живе сірість в Україні, хай українські письменники пишуть про бурячки й трактори, хай усіх героїв українських і світових заступлять Ленін і Сталін, хай люди дивляться не вгору і не на далекий Захід, лише низько в землю і близько – на Москву!» [9, с. 171]. Авторка пише, що Україна як країна в повному розумінні цього слова, а не лише як географічне поняття, не потрібна московським посіпакам, адже рабами управляти вигідно: «Бо якщо Україна розігнеться і буде дихати – вона буде жити! А цього Москва не могла допустити нізащо. Вона щільно забила вікна, в які міг би ввірватися вітер з заходу. Вона нищила всіх Хвильових і Аглай (Аглая – героїня одного з романів Хвильового – Ж.К.), що ці вікна прорубували. Вона притискала до землі все, що в Україні рвалося вгору. І на ті зрівняні з землею

місця висовувала постаті своїх московських Пушкінів, Блоків, Єсеніних» [7, с. 155].

О. Теліга зазначає, що більшовики, відгороджуючи молодь не лише від українських письменників, а й від будь-яких альтернативних, не радянських, західних, хотіла перебудувати свідомість народу, «зазомбувати» на сприйняття лише «московського продукту»: «Ці постаті (Пушкін, Блок, Єсенін – О. Теліга, див. вище), що виростали на могилах української культури, були єдиними, на які могла дивитися молодь СРСР взагалі і України зокрема. Отже, не дивно, що в уяві цієї молоді вони виростали майже на богів. Бо вікна на захід були щільно замкнені, власні велетні були притиснуті до землі, або й поховані під нею, а большевицька Москва з радісним улюлюкуванням допомагала зросту реалістичної творчості в Україні, творчості, що весь час дивилася лише собі під ноги і обхоплювалася болотом, творячи оди на честь вбивців своєї нації» [7, с. 155].

У статті «Сила через радість» О. Теліга знову ж таки наголошує на необхідності патріотизму і ставить у приклад козаччину: «Десь в глибині душі – я певна, що не лише моєї, а багатьох з нас-цілком окреме місце займає блискучий світ козаччини... Коли читаємо про постаті того часу – живіше б'ється серце, гостріше працює фантазія і в душі росте одне з найхмільніших почувань-національна гордість» [9, с. 103]. За приклад героїзму поетеса наводить І. Богуна: «Богун є непереможно захоплюючий своєю яскравою фантазією, нестримною сміливістю і безоглядністю в бою і таким лицарським відношенням до жінки, якого б мусів вчитися у нього не один з висококультурних українців нашого віку, що вважає чемність до жінки за прикмету слабкості, негідну мужчини. Богун був тим героєм, якого неспокійний дух живе і досі і пекучим вогнем вривається в душу молоді» [9, с. 103].

Поетеса критикує за інфантильність трударів пера XIX ст. Вона називає їхню традицію письма «понурою» і закликає її забути: «Забути традицію, що сприймала життя і служіння нації як тяжкий сірий обов'язок, як тісне ярмо, яке стискає за горло, що з нього видобуваються лише стогін, квиління або благання» [9, с. 102].

О. Теліга наголошує: «Натомість жодної емоції не відчуваємо, читаючи твори багатьох українських поетів і письменників минулого віку. В нашій нації з'являється тип не одчайдушного лицаря, лише культурно-розважливого комбінатора» [7, с. 102]. За таку поступовність дістається і М. Драгоманову, і І. Франку з

В. Винниченком від поетеси: «Драгоманів картав кожний відрух фанатичної любові до батьківщини серед своїх сучасників. Навіть члени Братства Тарасівців у своєму визнанні віри в «Правді» нібито і мріяли про найвищі ідеали, але не «вогнем і мечем» їх здобувати лагодилися, лише «духом і розумом». І надалі прагнули брататися з московськими поступовими колами, а у себе в Україні – аби була своя мова, аби влаштувати Шевченківські свята і вчити неписьменних» [9, с. 104]. Про І. Франка поетеса зазначає наступне: «Навіть Франко в однім місці («Образки galicyjskie», передмова) писав, що працює для свого народу «з почуття собачого обов'язку», з обов'язку панщиною цілого життя відробити ті шеляги, які взяв в народу на своє виховання». «Мій патріотизм, – пише він, – се не сентимент, не національна гордість, то тяжке ярмо, вложене долею на мої плечі» [7, с. 103].

Поетеса продовжує «Як на тяжке ярмо дивилися на свій патріотизм і поети XIX віку. Вогненне Шевченкове слово, відлунавши, не відбилося на їх творчості» [9, с. 105]. О. Теліга додає: «Перечитуючи поезії того часу, ми не знайдемо в них захоплення життям, віри у власну силу, ні прагнення надзвичайного» [9, с. 105]. Вона нещадно критикує даних поетів: «Ці поети не дозволяють собі бути радісними в час неволі ані навіть в своїх думках – не мріють, як з тією долею скінчити». Напевне, найбільше критикує поетеса В. Винниченка: «З'являється Винниченко, який в своїх творах дає карикатуру сильної людини. Герої і героїні Винниченка, щоправда, завжди безоглядні по дорозі до своєї мети, але, на жаль, їхньою метою ніколи не буває ані велика ідея, ані навіть велика пристрасть, лише якась забаганка найгіршого роду. Зі своїми ж ідеями герої Винниченка так само безсильні, як і інші герої XIX століття. Вони лише говорять про ідеї, але не здобувають для них нічого» [7, с. 104–105].

На противагу бездіяльним поетам українська націоналістка наводить імена справжніх патріотів і борців: М. Міхновський, В. Стефаник, Леся Українка: «Починають з'являтися люди, які отому типові мурашки-інтелектуаліста протиставляють тип людини-борця. Може, одним з перших серед них – не в літературі, а в публіцистиці і в житті – був Міхновський, один з провідників РУП, що на переломі двох віків, в 1900 році, видає свою брошуру «Самостійна Україна».

«Сильними» О. Теліга називає твори Лесі Українки та В. Стефаника: «І в одній, і в дру-

гого твори пересякнені фанатизмом... Герої їх творчості дивляться на свою боротьбу не як на жертву, лише як на своє життя, на свою мету» [9, с. 107].

О. Теліга закликає до активних дій молодь: «Перед нашою молоддю стоїть блискуче завдання – стати батьками майбутнього своєї нації. Хай же ж вона не зрікається цієї честі, виховуючи себе лише на сірих рядовиків. Нашій масі потрібні провідники в усіх ділянках життя... Для того, щоб амбіції не замінило амбітництво, а наші провідники не нагадували отаманчиків, кожний, хто вірить в свої сили, мусить до себе ставити великі вимоги і старатися розвинути в собі безліч прикмет». Однією з важливих прик-

мет, що відмінняє провідника від решти, О. Теліга називає вірність і патріотизм: «Хто готується на провідника, мусить вчитися спочатку бути вірним хоч би й невеликому гуртові, бути його патріотом і боронити його честь. Лише ті, що потраплять бути вірними якомусь невеликому колективові, будуть вірними і великому колективові – нації» [7, с. 113–114].

Отже, Олена Теліга була патріоткою України, її громадянською позицією був націоналізм. Відображення даних ідей ми знаходимо в її публіцистичних статтях. Саме через свої погляди поетеса і діячка підпілля ОУН постраждала була розстріляна в лютому 1942 р., до останнього відстоюючи свої патріотичні позиції.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко Ю. Олена Теліга як публіцистка і поетка // Теліга О. Вибрані твори / Упоряд. О. Зінкевич; Передм. Р. Семківа; Вступ. ст. Є. Сверстюка – 2-ге вид., доповнене. – К.: Смолоскип, 2008. – 534 с.
2. Добко Т.В., Ясінський Б.Д. Вістник: Місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. 1933–1939: Систем. покажч. змісту / Наук. ред. О.С. Онищенко; НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського; Б-ка Конгресу США; НТШ Америки. – К.; Вашингтон, Нью-Йорк, 2002. – 340 с.
3. Донцов Д. Поетка вогненних меж: Олена Теліга. – Торонто, 1953. – 96 с.
4. Жулинський М. Українська література: творці і твори: учням, абітурієнтам, студентам, учителям / М. Жулинський. – К.: Либідь, 2011. – 1152 с.
5. Політологічний словник: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М.Ф. Головатого та О.В. Антонюка. – К.: МАУП, 2005. – 792 с.
6. Социологический энциклопедический словарь. Нарусском, английском, немецком, французском и чешском языках. Редактор-координатор – академик РАН Г.В. Осипов. – М.: Издат. группа ИНФА.М – НОРМА, 1998. – 488 с.
7. Теліга О. Вибрані твори / Упоряд. О. Зінкевич; Передм. Р. Семківа; Вступ. ст. Є. Сверстюка. – 2-ге вид., доповнене. – К.: Смолоскип, 2008. – 534 с.
8. Теліга О. Братерство в народі // Літаври. Тижневик літератури і мистецтва. – Рік I. – К., 1941. – 23 лист. – Ч. 2. – 4 с.
9. Теліга О. Душа на сторожі. Твори / Упоряд. О. Веремійчик, К. Криворучко. – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 2012. – 192 с.
10. Шаповал Ю.Г. «Літературно-Науковий Вістник» (1898–1932 рр.): Творення державницької ідеології українства / Ю. Г. Шаповал. – Львів, 2000. – 352 с.

© *Жанна Кулик*
(Київ)

ОТОБРАЖЕНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ПОЗИЦИИ ЕЛЕНА ТЕЛИГИ И ОТНОШЕНИЕ К СССР В ЕЕ ТВОРЧЕСТВЕ

Статья освещает гражданскую позицию в работах Елены Телиги. Анализируются публицистические статьи «Партачи жизни», «Вступительное слово на Академии в честь Ивана Мазепы», «Братство в народе», «Флаги духа», «Розсыпаются стены», «Открытые окна», «Сила сквозь радость».

В статье «Прожигатели жизни» писательница отмечает новый тип украинца, который не является прожигателем жизни, который посвящает себя великой цели. Статья акцентирует внимание на том, что национализм для Е. Телиги является синонимом высокой культуры.

Е. Теліга восхищается личностью И. Мазепы, который «... вел свой народ из безнадежной руины в... независимость». Не трудно понять негативное отношение Елены Телиги к Советскому Союзу в статье «Рассыпаются стены». Украинская поэтесса призывает быть активными, участвовать в возрождении независимого Украинского государства.

В статье «Сила через радость» поэтесса подчеркивает важность патриотизма и ставит в пример казачество.

Е. Телига настоящая патриотка Украины, в центре ее гражданской позиции был национализм. Всю свою жизнь она посвятила борьбе за свободу и независимость украинской нации.

Ключевые слова: Елена Телига, гражданская позиция, СССР, патриотизм, национализм.

© Zhanna Kulyk
(Kyiv)

SHOWING CIVIC POSITION HELENA TELIHA AND ATTITUDE TO THE SOVIET UNION IN HER WORK

In this article the author shows reflection of the civil position in the Olena Teliga's works. Particular, reveals the beginning of the creative work Teliga Olena, which started in 1928 with a letter written on behalf of the poet editor of «Literary and Scientific Journal» («Literaturno-Naukovyy Visnyk») Dmytro Dontsov. Since then she started to publish her works on the pages of «Literaturno-Naukovyy Visnyk» (later «Visnyk»).

The author focuses more attention on the analysis of Olena Teliga's civil position as shown in the following publicistic articles «Cobblers of life» («Partachi zhyttya»), «Foreword at the Academy in honor of Ivan Mazepa» («Vstupne slovo na Academiyi na chest Ivana Mazepy»), «Brotherhood of the nation» («Braterstvo v narodi»), «Flags of mind» («Prapory duhu»), «Crumbling walls» («Rozsypayutsya mury»), «Opening windows» («Narozstizh vikna»), «Power through joy» («Syla cherez radist»).

It is pointed out that Olena Teliga remained not the brotherhood of nations, which was hypocritical breeding of communist ideology, but the «brotherhood of the people» (so called one of the articles) as «inseparable connection of blood». In the article «Cobblers of life» («Partachi zhyttya») tells that poetess proposed a new type of Ukrainian who is not a cobbler of life, who devotes himself to a great purpose. The article focuses on the fact that nationalism for Olena Teliga is synonymous with high culture. The poetess told that the Ukrainian nationalist art has never been and can not be the only agitation-even against Moscow.

The author shows Olena Teliga's minds about Ivan Mazepa and Moscow which were fixed in the article «Foreword at the Academy in honor of Ivan Mazepa» («Vstupne slovo na Academiyi na chest Ivana Mazepy»). «Only Mazepa with his political talent could defeat cunning of the Moscow Tsar, who at all costs finally decided to blow the roots of Ukrainian nation. Mazepa started to the consistent implementation of the highest goal of his life: to chop off fingers Moscow arrogant...». «As a symbol of competitions, Mazepa – is the unbreakable spirit kept at a nation of bad till the ruins of independence».

In the article «Crumbling walls» («Rozsypayutsya mury») is not difficult to see the Olena Teliga's negative attitude to the Soviet Union. Ukrainian poetess calls to be active, to participate in the revival of an independent Ukrainian state. Olena Teliga notes the destruction of national consciousness in the East Ukrainian by Bolsheviks.

In the article «Opening windows» («Narozstizh vikna») poetess has written that the Bolsheviks destroyed all possible means of Ukrainian identity. The author notes that Moscow profitably grown ordinary persons in the Ukrainian lands that will grow on the low-grade works, works without words of patriotism.

The author shows that in the article «Power through Joy» («Syla cherez radist») Olena Teliga again repeated about patriotism and an example she has written about meaning of Cossacks in Ukraine, about what they have done.

Poetess criticized for infantilism writers of 19th century. She calls their tradition of writing «sadly». In contrast, inactive Ukrainian nationalist poets gives the names of true patriots and fighters: Mikhnovskyy, Stefanik, Lesya Ukrainka.

So with all the above consideration to the following conclusions: Olena Teliga a real patriot of Ukraine, her main civil position was nationalism. This ideas we find through her articles, which analysed the author Zh. I. Kulyk.

Keywords: Olena Teliga, citizenship, USSR, patriotism, nationalism.

До редакції надійшла 10.03.2014.